

Lysekils kommun
registrator@lysekil.se

2023-04-25
1 (24)
Dnr-SI 2022:7764

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Mariedalsskolan i Lysekils kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Mariedalsskolan i Lysekils kommun avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Mariedalsskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande delar:

- Rektorn behöver utveckla uppföljningen så att den omfattar hela verksamhetens resultat.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns. Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tillsammans med lärarna utveckla undervisningen så att eleverna får ta del av tydliga syften och mål med undervisningen.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tillsammans med lärarna utveckla ett samlat arbete om förhållningssätt och strategier i arbetet med att skapa och upprätthålla studiero på Mariedalsskolan.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver skapa bättre förutsättningar för att lärarna ska kunna kvalitetssäkra sina omdömen och betyg.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 24 november 2023 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– SI 2022:7764) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn¹ leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionen bedömning är att rektorns pedagogiska ledning inte är tydlig. Besöket på skolan visar att rektorn inte samlar in tillräckligt med information om hur verksamheten faktiskt fungerar. Det gäller både uppföljning och analys av skolans resultat såväl som hur undervisningen bedrivs. Rektorn följer idag inte upp om beslutade insatser genomförs eller vilken effekt de får. Mer specifik säkerställer inte heller rektorn om lärarnas kollegiala samverkan får avtryck i undervisningen. När det kommer till jämställdhetsarbete har rektorn gjort vissa insatser, men styrningen av arbetet är inte tydlig. Utöver det följer inte rektorn upp om skolans värdegrundsuppdrag integreras i undervisningen. Granskningen visar även att personalens roller, mandat och samverkan är otydliga.

Uppföljning och analys

Granskningen visar att rektorn inte samlar in tillräckligt med information om verksamheten. Informationen är inte nog omfattande för att hen ska kunna fatta beslut om förändringar som är förankrade i verksamhetens och elevernas behov. Det saknas ett systematiskt arbete för att samla in information om undervisningen. Dessutom följer rektorn inte upp hur värdegrundsarbetet integreras i undervisningen. Detta uppger rektorn och lärarna i samtalen med Skolinspektionen. Nuvarande ordinarie rektor är relativt ny på tjänsten. Inledningsvis genomförde hen lektionsobservationer och medverkade på lärarnas kollegiala samverkan. Dessa

¹ "Rektorn" i detta beslut refererar till funktionen rektor. När Skolinspektionen gjorde besöket på Mariedalsskolan var ordinarie rektorn inte i tjänst. Vid besöket och i samtalen med funktionen rektor deltog biträdande och den då tillförordnade rektorn. I samtalen deltog även en tjänsteperson för förvaltningen.

metoder för informationsinhämtning har dock minskat med tiden. Rektorns följer inte heller alltid upp vilken effekt beslut om förändringar får. Även det beskriver rektorn såväl som lärarna i sina samtal med Skolinspektionen.

I granskningen det kommer fram att rektorn främst arbetar med uppkomna problem, snarare än att ha ett främjande och förebyggande ledarskap. Det innebär att det saknas långsiktighet i arbetet, beskriver rektorn.

Rektorn följer upp kunskapsresultat, men bara vissa av dem. Uppföljningen är avgränsat till analys av nationella proven. Genom den har rektorn identifierat att eleverna har behov att utveckla sin läsförståelse, vilket hen fattat beslut om att lärarna ska arbeta med på skolan. Förstelärarna på skolan har fått mandat för att driva arbetet. Biträdande – och under besöket tillförordnad – rektor uppger att hen inte kan svara på frågan hur skolan följer upp och analyserar elevernas kunskapsresultat, eftersom ordinarie rektorn har ansvar för området. Biträdande rektorn beskriver dock att tanken är att målluppfyllelse och meritvärden samt resultat från nationella proven ska analyseras tillsammans med andra rektorer i kommunen. Därefter är det meningen att analysen ska presenteras för lärarna på Mariedalsskolan. Men en sådan återkoppling till lärarna och annan skolpersonal har inte skett, uppger rektorn. I övrigt framgår inte, varken av intervjuer eller av skolans kvalitetsarbete, att det genomförs någon uppföljning eller analys av skolans samlade resultat.

Ett beslut om utveckling av skolan som rektorn fattat är att alla lektioner ska ha en gemensam lektionsstruktur. Beslutet fattades för flera år sedan, när en annan person än idag var rektor. Upprinnelsen till det var att rektorn då hade identifierat ett behov av bättre struktur i undervisningen, för ge eleverna högre nivå av förutsättbarhet. Detta som ett led i arbetet med att öka studieron på skolan. Lärarna beskriver att implementeringen av den gemensamma lektionsstrukturen har gått ganska bra. Den senaste tiden har arbetet dock tappat fart på grund av flera rektorsbyten, beskriver lärarna. Frågan om gemensam lektionsstruktur kommer att tas upp längre fram i detta beslut, under rubriken *Undervisning*.

Granskningen visar att rektorn följer upp skolpersonalens förutsättningar på Mariedalsskolan. Uppföljningen visar att förutsättningarna är begränsade. Rektorn beskriver detta i samtalet med Skolinspektionen och tar resurspersonalen som exempel. På Mariedalsskolan arbetar fritidshemmets personal under förmiddagarna som resurspersonal som stöd i undervisningen. Under eftermiddagarna börjar de istället arbeta på fritidshemmet, vilket innebär att det saknas resurspersonal i undervisningen. Effekten blir att elever i behov av stöttning av resurspersonal saknar det under eftermiddagarna – skolan kan då inte möta elevernas behov. Detta berättar

rektorn i samtalen. En annan begränsning i skolpersonalens förutsättningar är lokalerna, beskriver rektorn. Det saknas ändamålsenliga lokaler för att möta elevernas behov då fler rum – och särskilt så grupprum – behövs för att ge eleverna det stöd i särskild undervisningsgrupp som de behöver. Att trångboddheten på Mariedalsskolan sätter stopp för att utöka den särskilda undervisningsgruppen, trots att eleverna har behov av den, beskriver såväl elevhälsopersonalen som rektorn. Som en del av uppföljningen av skolenhetens förutsättning av undervisningen har rektorn uppmärksammat huvudmannen på de brister som skolledningen har identifierat.

Jämställdhetsarbete

Rektorn leder inte ett strategiskt arbete för att säkerställa att eleverna oavsett kön får en likvärdig utbildning. Lärarna och rektorn beskriver att det inte sker uppföljning av arbetet med att integrera jämställdhetsfrågor i undervisningen. Skolan har visserligen haft ett arbete med tjej- och killgrupper med syftet att främja jämställdhet. Det initierades av en person som tidigare var rektor på skolan. Arbetet utgick dock framför allt från enskilda eldsjälers arbete. Det har varken fortsatt eller följts upp, enligt lärarna och rektorn i samtalen med Skolinspektionen. Gällande skillnader i kunskapsresultat på könbasis, följer rektorn upp det på kommunnivå tillsammans med de andra rektorerna i Lysekils kommun. Det beskriver rektorn i samtalet med Skolinspektionen. Det är framför allt måluppfyllelse, men även i viss utsträckning meritpoäng som då följs upp. Analysen återkopplas dock inte till lärarna på Mariedalsskolan. Utöver detta genomför rektorn inte ytterligare uppföljning och analys av kunskapsresultaten utifrån kön. Det står mer om skillnader i kunskapsresultat mellan pojkar och flickor längre ned i detta beslut, under rubriken *Bedömning och betygssättning*. Lärarna beskriver vidare att de på sina arbetsplatsträffar visserligen tar upp frågor som rör värdegrundsarbete och pratar om hur jämställdhetsfrågor tas upp i undervisningen, men att rektorn följer inte upp att det genomförs i klassrummen. Rektorn beskriver att arbetet med att se hur värdegrundsarbetet genomsyrar undervisningen tenderar att rinna ut i sanden eftersom rektorn inte håller i och följer upp arbetet.

Ledning och organisation

I granskningen kommer det fram att rektorns ledning av utveckling av verksamheten på Mariedalsskolan är begränsad. Även om lärarna får tid och möjlighet att samverka, varken leder rektorn samverkan eller följer upp att vilken effekt den får för eleverna. Detta beskriver rektorn och lärarna för Skolinspektionen. Syftet med den kollegiala samverkan är inte alltid tydligt. I samtalet med Skolinspektionen efterfrågar lärarna rektorns uppföljning av den kollegiala samverkans effekter på undervisningen

Samverkan mellan olika roller på Mariedalsskolan fungerar inte väl. Det beskriver lärare, elevhälsopersonal och rektorn i samtalen med Skolinspektionen. De beskriver även att det får negativa konsekvenser för eleverna. En följd är problem med att skyndsamt tillgodose elever det stöd som utredningar visar att de är i behov av. En annan följd är brister i elevhälsans förutsättningar för att arbeta med främjande och förebyggande arbete på skolan. Visserligen har lärarna och elevhälsopersonalen regelbundna möten men otydlighet i ansvar, roller och mandat leder till svårigheter att arbeta med att samverka. Det uppger lärare, elevhälsopersonal och rektorn till Skolinspektionen. Elevhälsans personal beskriver att de har ambitionen att arbeta främjande och förebyggande. Men deras tid räcker bara till åtgärdande arbete. Att de "släcker bränder", är uttrycket som lärare, elevhälsopersonal och rektorn alla använder. Specialpedagog och rektorn beskriver även att rutiner och mandat på ett allmänt plan fallerar. Detta blir särskilt tydligt när det gäller åtgärdsprogram och särskilt stöd. Elevhälsan beskriver att de saknar mandat att fatta beslut samt att rektorns beslut kan dra ut på tiden.

När det gäller rutiner beskriver rektorn och lärarna att de för frånvaro fungerar bra. Vidare har skolan rutiner för hanterandet av kränkande behandling. De är i ganska hög utsträckning kända bland skolpersonalen, uppger skolpersonalen och rektorn i samtalen med Skolinspektionen. Men det är inte alltid som rutinerna för kränkande behandling följs av all personal. Det skulle behövas en uppfräschning av kännedomen om rutinerna för kränkande behandling, beskriver lärarna. Lärare och rektorn beskriver att nya och obehöriga lärare inte får introduktion på skolan, vilket inte alltid blir bra för varken lärarna eller eleverna.

Skolinspektionen påpekar härmed vikten av att rektorn ser till att det finns en tydlig struktur för hur obehöriga lärare introduceras på skolan samt ges stöd för att klara sitt uppdrag. Rektorn behöver i introduktionen ta reda på vilka behov lärarna har, ge dem handledning i deras arbete med att planera och genomföra undervisningen.

Även om detta beslut inte lyfter fram tydliggörande av roller och mandat på Mariedalsskolan som ett utvecklingsområde, vill Skolinspektionen poängtera vikten av att rektorn ser till att roller och mandat för rektorn, elevhälsopersonal, resurspersonal samt lärare är tydliggjorda bland personalen. Dessutom behöver personalen ha möjlighet att samverka med varandra. Detta för att eleverna ska få det stöd som de behöver och en lugn studiegång. Både elevhälsa och lärare uttrycker att det inte alltid finns förutsättningar att möta elevernas behov. Skolinspektionen rekommenderar därför att huvudmannen tar reda på orsakerna till detta, för att vid behov kunna vidta rätt åtgärder.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla uppföljningen så att den omfattar hela verksamhetens resultat.

Genom Skolinspektionens samtal med lärarna, elevhälsopersonalen och rektorn blir det tydligt att skolledningen på Mariedalsskolan inte följer upp verksamheten på sätt som skapar underlag för beslut för att förändring eller säkerställer att fattade beslut genomförs.

En viktig utgångspunkt i skolans kvalitetsarbete är att rektorn har god kännedom om nulägesbilden på skolan. Det får rektorn genom att följa upp hur väl verksamheten fungerar. Uppföljningen ska vara systematisk, kontinuerlig och löpande. Det innebär att uppföljningen inte enbart kan ske i slutet på en termin eller läsår och inte heller enbart bestå av personalens uppfattningar baserat på enstaka elevutsagor. Det som är viktigt i arbetet med uppföljning är att olika resultat bearbetas, samlas ihop, för att kunna utgöra en grund för analys. Läroplanen fastställer att värdegrundsarbetet ska genomsyra skolans verksamhet. Arbete med jämställdhet är en del i värdegrunden, så som läroplanen slår fast. Skolverket rekommenderar rektorn att ta del av hur verksamheten faktiskt ser ut, för att kunna leda ett jämställdhetsarbete.²

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att bredda sin uppföljning och analys av Mariedalsskolans kunskapsresultat, regelbundet följa upp undervisningens genomförande – där arbetet med värdegrunden och jämställdhet ska vara en integrerad del – samt följa upp hur beslutade åtgärder får effekt i undervisningen, för elevernas.

² Skolverket (2023). "Aktivt jämställdhetsarbete i skolan." Hämtad den 28 februari 2023 här: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/aktivt-jamstalldhetsarbete-i-skolan>.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att det varierar om undervisningen på Mariedalsskolan främjar elevernas möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar. Undervisningen är till största del strukturerad när det gäller lektionens yttre ramar och innehåll. Däremot är den mer sällan utformad så att eleverna förstår syftet med undervisningen. Flera lärare lägger upp undervisningen som ger variation såväl som balans. Det finns dock elever som möter enformig undervisning. Den enformiga undervisningen tenderar att samvariera med bristande studiero och motivation hos eleverna. De flesta eleverna på skolan får en lärarledning och aktivt lärarstöd som gör att de kommer igång med skolarbetet och har ett tillräckligt engagemang genom lektionerna. Lärarna på Mariedalsskolan stärker för det mesta elevernas självförtroende och motivation att lära. Det förekommer anpassningar till elevernas skiftande behov av stöttning och stimulans. Elever får i viss mån reflektera i undervisningen, men lärarna på Mariedalsskolan arbetar inte för att på ett medvetet sätt ge eleverna strategier för att få ett succesivt ökade reellt inflytande över sin undervisning eller att få reflektera kring sitt eget lärande.

Strukturerad och varierande undervisning samt aktivt lärarstöd

Undervisningen på Mariedalsskolan är i varierande grad strukturerad. Lärarna arbetar för att det ska finnas gemensam lektionsstruktur i alla lektioner. Skolinspektionens lektionsobservationer visar att nästan alla lektionen har inslag av att läraren presenterar de yttre ramarna för undervisningen, exempelvis genom att lektionens delar finns uppskrivna på tavlan. Liknande presentation finns för hela skoldagen. Oftast presenterar läraren *vad* de skulle göra under lektionen. Såväl eleverna, lärarna som rektorn beskriver detta för Skolinspektionen. Men *vad* som också blir tydligt vid granskningen är att eleverna inte alltid får möta undervisning som innebär att de förstår *vad* syftet med undervisningen eller lektionens olika delar är. Det vill säga, det är ovanligt att lärarna förmedlade *varför* eleverna ska göra lektionsmomenten. Den

gemensamma lektionsstrukturen på Mariedalsskolan omfattar alltså de yttre ramarna för lektionerna, men inte det ämnesdidaktiska aspekterna av att eleverna accepterar och förstår undervisningens mål. Detta kan även säga speglas i att lärarna ibland avslutar lektionerna med en sammanfattning av vad lektionen har innehållit, men mer sällan ges eleverna möjlighet att reflektera kring lektionens innehåll eller syfte.

Granskningen visar att en del av undervisningen på Mariedalsskolan innehåller olika arbetssätt och bedrivs i olika gruppkonstellationer. Eleverna beskriver att de på dessa lektioner har de enklare att hålla motivationen och intresse. Andra delar av undervisningen innebär en mer likriktad undervisning, beskriver eleverna. Det visar även lektionsobservationerna. Då är det inte ovanligt att eleverna nästan uteslutande får arbeta individuellt, berättar eleverna. Lektionerna har ofta upplägget att läraren gör en genomgång vid tavlan varpå eleverna därefter får arbeta enskilt med arbetsuppgifter från läroboken, fortsätter eleverna berätta. Eleverna beskriver att detta upplägg gör det svårt för dem hålla koncentrationen och motivationen uppe. Det är vanligare att mer enformiga lektioner blir stökigare mot slutet, beskriver eleverna. Lärarna beskriver att en av anledningarna till varför de inte varierar undervisningen i så hög grad delvis är att kraven på vad de ska hinna med i undervisningen utifrån läroplanens innehåll är höga, vilket minskar deras frihet gällande undervisningen innehåll. En annan anledning är, enligt lärarna, att de aktivt väljer att inte variera undervisningen för att tillgodose elevernas stora behov av trygghet och förutsägbarhet. Lärarna delar bilden av att viss undervisning är mer varierad än annan på skolan.

Stimulans och anpassning av undervisningen

Skolinspektionens granskning av Mariedalsskolan visar att arbetet med stimulans och att förmedla höga förväntningar på eleverna varierar mellan olika lärare. I samtalen med Skolinspektionen beskriver eleverna att de flesta lärarna ger ett aktivt stöd för dem att komma igång med studierna och hålla i sitt engagemang. Det kan exempelvis handla om att lärarna förmedlar förväntningar på eleverna eller stärker deras självförtroende när elevernas motivation eller ork tryter.

Granskningen visar vidare att de flesta lärarna arbetar med att ge elever den stöttning och/eller stimulans som de behöver. Det sker framför allt genom lärarstöd i kontakt mellan lärare och enskilda elever. Det sker också genom att eleverna kan få lättare eller svårare uppgifter. Eleverna beskriver dock att de i vissa ämnen inte får mer komplexa eller utmanande uppgifter, utan snarare fler uppgifter på samma nivå.

Elevernas delaktighet i undervisningen och sitt eget lärande

Granskningen visar att Mariedalsskolans arbete med elevernas delaktighet och reflektioner kring sitt eget lärande är begränsad. Undervisningen ger visserligen eleverna möjlighet till att, i viss undervisning, reflektera kring innehåll på ett självständigt sätt. Men det är ovanligt att undervisningen är upplagd på ett sätt som gör att eleverna får delta i aktiviteter som syftar till att de självständigt får reflektera kring sitt egna lärande. Vidare är det ovanligt att eleverna involveras i hur olika arbetsområden ska utformas. Eleverna får sällan utvärdera undervisningen. Det sker inte heller inte ett medvetet arbete på skolan som syftar till att gradvis öka elevernas reella inflytande över sin undervisning, genom att de får reflektera och ta ansvar. Både eleverna och lärarna beskriver detta i samtalen med Skolinspektionen. Det är dessutom ovanligt att eleverna får reflektera kring sitt lärande. Detta kunde observeras i de ögonblicksbilder som Skolinspektionen fick ta del av via lektionsobservationer men det blev framför allt tydligt i samtalen med eleverna, lärarna och rektorn. Lärarna beskriver att de behöver arbeta med att förmedla syftet med undervisningen och få eleverna att reflektera, för att kunna fånga elevernas intresse i högre grad än vad de gör idag.

Även om detta beslut inte skriver fram elevernas delaktighet som ett utvecklingsområde, vill Skolinspektionen lyfta fram att det är viktigt att Mariedalsskolan arbetar för att eleverna succesivt får ett ökat reellt inflytande över sin undervisning.³

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tillsammans med lärarna utveckla undervisningen så att eleverna får ta del av tydliga syften och mål med undervisningen.

Skolinspektionens granskning visar att eleverna på Mariedalsskolan ofta får ta del av tydlig presentation av lektionens olika delar, men sällan en förmedling av syftet med delarna och undervisningen på ett sätt som tydliggör varför undervisningen ser ut som den gör, på ett sätt som eleverna förstår och accepterar. Detta trots att det finns ett

³ I arbetet kan Skolverkets moduler om elevers delaktighet och inflytande användas. Se exempelvis Skolverket (2022). "Elevers inflytande och delaktighet i undervisningen kan främja studiero". Hämtad den 28 februari 2023 här: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/elevers-inflytande-och-delaktighet-i-undervisningen-kan-framja-studiero>

arbete för gemensam lektionsstruktur som innebär att lektionens olika delar presenteras för eleverna.

Strukturerad undervisning kan bidra till elevernas inläring såväl som studiero. Den kan innehålla introduktion, genomförande och uppföljande avslutning. Dessa kan ta många former.⁴ En strukturerad undervisning kan fylla syften för elevernas inläring såväl som studiero. Håkansson och Sundberg lyfter i sin metastudie fram att tydliga undervisningsmål, som läraren formulerar så att eleverna förstår och accepterar dem, är en framgångsfaktor för undervisning. Hattie formulerar det som att läraren kan ha med sig följande frågor i planeringen av lektionen: vad ska eleverna kunna göra/förstå/bry sig om som ett resultat av undervisningen? Metastudier pekar dessutom på vikten av att lägga krut på summeringen av lektionen. Hattie menar att summeringen bör innefatta läraren granskar och synliggör de viktigaste punkterna i en lektion, knyta samman dem till en sammanhängande helhet och se över om de blir en del av elevernas begreppsapparat.⁵ Avslutande delar av lektioner kan även vara ett led i att ge eleverna möjlighet att reflektera kring sitt eget lärande, vilket kan stärka deras inläring.⁶

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn och lärarna tillsammans utvecklar undervisningen för att undervisningen innehåller tydliga syften och mål, som är presenterade eller förmedlade genom undervisningen så att eleverna förstår och accepterar dem.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

⁴ Hattie, J. (2012). *Synligt lärande för lärare*. Stockholm: Natur och Kultur; Håkansson, J. & Sundberg, D. (2020). *Utmärkt undervisning: Framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning*. Stockholm: Natur och Kultur

⁵ Hattie, J. (2012).

⁶ Denna typ av metakognitiva strategier har effekt för elevernas lärande, se exempelvis Skolverket (2015). "Viktiga val av arbetssätt i klassrummet". Hämtad den 28 februari 2023 här: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/artiklar-om-forskning/viktiga-val-av-arbetssatt-i-klassrummet>.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att personalen på Mariedalsskolan visserligen har identifierat behov av att förbättra studieron och satt in åtgärder för att göra det på ett sätt som är gemensamma på skolan. Men ytterligare arbete för att förbättra skolpersonalens samlade arbete behövs. Det finns återkommande elever som ägnar sig åt annat än skolarbete och elever som blir störda i sina studier. Arbetet för att skapa studiero är inte helt tydlig för eleverna eller för personalen på skolan. När det gäller trygghet finns främjande och förebyggande arbete som delvis bygger på kartläggningar och analyser av nuläget, men skolpersonalernas gemensamma förhållningssätt kan utvecklas. Detta eftersom granskningen visar att Mariedalsskolan främst arbetar med åtgärdande insatser samt att Skolinspektionen kunde konstatera viss otrygghet på skolan. Rektorn vidtar heller inte tillräckliga insatser eller ger skolpersonalen tillräckliga förutsättningar för att kunna säkerställa studiero och trygghet på skolan

Studiero

Granskningen visar att det till stora delar saknas ett gemensamt arbete kring studiero på Mariedalsskolan. Eleverna beskriver i att lärarna har olika förhållningssätt när det gäller att skapa och återupprätta studiero. Detta bekräftar även lärarna och rektorn i samtalen. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer finns flera tillfällen då problem med studieron var så stora att det påverkade undervisningen. Det är inte ovanligt, beskriver eleverna för Skolinspektionen. Skolans arbete med inkluderande undervisning och ett gemensamt arbete med synlig och strukturerad lektionsdesign är en insats som skolan för några år sedan satte in för att öka studieron. Skolans rektor har däremot inte följt upp vilka effekter arbetet har haft på studieron. Det saknas också ett gemensamt arbete eller diskussion bland personalen kring hur de ska göra när klassrummen blir så stökiga att elever ägnar sig åt annat än studier eller blir störda. Lärare och rektorer beskriver att eftermiddagarna tenderar att vara stökigare än förmiddagarna. Under förmiddagen finns resurspersonal tillgängliga och stöttar elever med större behov, men under eftermiddagarna saknas de i undervisningen eftersom de då arbetar på fritidshemmet. Lärarna och elevhälsan lyfter även att bristen på ändamålsenliga lokaler, och mer specifikt tillgången till grupprum, inverkar negativt på studieron.

Trygghet

Mariedalsskolan gör flera insatser för att säkerställa trygghet på skolan även utanför lektionstid, men dessa är inte tillräckliga för att garantera en god trygghet för alla elever på skolan. Skolledningen arbetar med att samla in information om elevernas upplevda trygghet, visar granskningen. Det sker formellt genom enkäter till eleverna.

Personal beskriver att det även sker genom att de samlar in information på mer informellt sett genom att prata med elever och prata med elever och beakta händelser och situationer som uppstår. Rektorn och personalen sätter även in åtgärder utifrån de behov som framkommer hos eleverna. Exempel på det är att rektorn beslutat om ökad personalnärvaro på raster och särskilt så vid identifierat otrygga platser och satt in duschbås i omklädningsrum. Lärare och elever beskriver också att skolpersonalen kan prata med eleverna om saker som rör trygghet, för att se till att tillvaron för eleverna på skolan ska präglas av trygghet.

Granskningen visar trots insatserna från skolpersonalen att Mariedalsskolans främjande arbete för att skapa en trygg skolmiljö för alla elever behöver utvecklas. Eleverna beskriver att skolan är trygg för de flesta, men inte för alla. Det förekommer en hel del hårt språkbruk mellan elever. Eleverna beskriver att det är viktigt att följa vissa normer och om man inte gör det kan det vara otryggt. Detta beskriver eleverna. Lärarna och rektorn håller med om beskrivningarna av ett delvis tufft klimat på skolan. Elever och lärare beskriver att det kan bli bråkigt på raster och att hårda ordväxlingar mellan elever kan förekomma. Detta följs ofta upp med att lärare och/eller annan skolpersonal fångar upp vad som har hänt och pratar igenom det med eleverna. Även inom detta område beskriver såväl lärarna, elevhälsopersonalen som rektorn att arbetet tenderar att fokusera på ett åtgärdande arbete när problem med tryggheten uppkommer, snarare än att det sker ett främjande och förebyggande arbete. Lärarna beskriver att de pratar med eleverna om språkbruk och att de framöver ska ta tag i att skapa ett gemensamt arbete om det.

Trots att Skolinspektionen väljer att inte skriva ett utvecklingsområde kring trygghet, vill vi lyfta fram att det är viktigt att skolans arbete med trygghet sker på ett sätt som skänker alla elever en trygg skolgång.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tillsammans med lärarna utveckla ett samlat arbete om förhållningssätt och strategier i arbetet med att skapa och upprätthålla studiero på Mariedalsskolan.

På Mariedalsskolan finns idag visserligen ett skolövergripande arbete för att samla in information om och sätta in åtgärder för att säkerställa en god studiero respektive trygghet på skolan. Men Skolinspektionens granskning visar att det vore bra om mer gjordes för att skapa och upprätta studiero på skolan. I vissa fall relaterar såväl elever, skolpersonalen och rektorn detta till elevers behov som inte blir tillgodosedda. I andra

delar visar granskningen på en relation mellan undervisningens upplägg och variation samt elevernas motivation, vilken i vissa fall resulterar i problem med studieron: i lektioner som varieras och är utformade på ett sätt som upprätthåller elevernas motivation till lärande tenderar studieron i högre grad upprätthållas.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. I skolans förebyggande och främjande arbete kring studiero skall elevhälsans olika professioner medverka. Det är skolans och ytterst rektorns ansvar att skapa en sådan skolmiljö.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn ser till att lärarna tillsammans arbetar för att ta fram ett främjande och förebyggande arbete för studiero. Lärarna behöver också förutsättningar att använda metoder för att åtgärda studieron i sådana fall det behövs. I detta kan det kollegiala lärandet och samverkan med elevhälsans funktioner vara särskilt viktiga. Skolinspektionen vill lyfta fram att huvudmannen har ett ansvar för att rektorn har förutsättningar för att bedriva ett sådant arbete.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att rektorn i begränsad omfattning följer upp och analyserar lärarnas bedömningar och betygssättning ur ett likvärdighetsperspektiv. Lärarna på Mariedalsskolan saknar dessutom förutsättningar för att kvalitetssäkra omdömen och betyg. Det gäller särskilt gäller för lärare som är ensamma om att undervisa i ett ämne på skolan.

Diskussion och analys av omdömen och betyg

Rektorns uppföljning och analys av omotiverade avvikelser i lärarnas omdömen och betyg är begränsad till att omfatta avvikelser mellan slutbetyg och betyg på nationella prov. Rektorn uppger att de framför allt har tittat på måluppfyllelse och skillnad mellan nationella prov och terminsbetyg. Inte andra aspekter.

Granskningen visar också att trots avvikelser mellan nationella prov och terminsbetyg som är större än rikssnittet, skillnader mellan pojkar och flickor i måluppfyllelse samt

en generell lägre måluppfyllelse i ämnen med nationella prov, återkopplas inte det som rektorn har identifierat utifrån satta betyg till lärarna.

Enligt statistik från Skolverket har Mariedalsskolan en större skillnad mellan resultat på nationella prov och terminsbetyg än riksnittet. Utöver det visar information från huvudmannen till Skolinspektionen på en högre måluppfyllelse i ämnen som inte har nationella prov samt i högre grad så för flickor jämfört med pojkar.⁷ Avvikelser mellan betyg i ämnen som har nationella prov och andra ämnen har inte diskuterats på skolan, även om rektorerna fört diskussioner på kommuncentral nivå, säger rektorn.

Skolinspektionen vill poängtera vikten av att rektorn analyserar kunskapsresultaten för att identifiera eventuella risker för otillbörliga avvikelser mellan terminsbetyg och nationella prov och fördelning av betyg och bedömningar samt återkopplar dessa analyser till lärarna.

Kvalitetssäkring av omdömen och betyg

Rektorn ger inte lärarna tillräckliga förutsättningar att samverka med varandra när de bedömer elevernas kunskaper. Rektorn beskriver inte några insatser för att lärarna ska kunna göra likvärdiga bedömningar och sätta likvärdiga betyg, i samtalet med Skolinspektionen. Istället beskriver rektorn att de har fått prioritera ned lärarnas samverkan för likvärdiga betyg och bedömningar. Rektorn beskriver att lärarna har efterlyst sådan samverkan. Det beskriver även lärarna i deras samtal med Skolinspektionen. Rektorn och lärarna uppger att lärare som är ensamma inom sitt ämne inte får något riktat stöd för att kunna sätta likvärdiga betyg och bedömningar. Lärarna beskriver att för ämnen som har nationella prov analyserar lärarna resultaten från nationella proven tillsammans för att synka sina bedömningar. Lärarna efterlyser mer tid och fler möjligheter att prata om betyg- och bedömningsfrågor i respektive ämne. Lärarna beskriver att det finns en ambition att göra det, men att de inte har genomfört det eller fått ledning av rektorn att genomföra det. För lärare som är ensamma i sitt ämne finns det i vissa fall samverkan inom Lysekils kommun, men det sker på initiativ från lärarna själva.

Rektorn uppger vidare att de inte arbetar med att följa upp hur lärarna gör likvärdiga bedömningar av elevernas kunskaper eller av betygssättningen. Lärarna uppger också att de inte haft några sådana samtal i kollegiet eller tillsammans med rektorn.

⁷ Det gäller för årkurs 6 läsåret 2021-22. Informationen är hämtad från Skolverket.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver skapa bättre förutsättningar för att lärarna ska kunna kvalitetssäkra sina omdömen och betyg.

Granskningen visar att lärarna i vissa ämnen, främst i samband med nationella prov, samverkar för att kvalitetssäkra omdömen och betyg. Men det sker inte i alla ämnen. Det saknas en tydlig ledning och uppföljning i arbetet med att kvalitetssäkra i syfte att nå likvärdiga bedömningar. Lärare som är ensamma i sitt ämne på Mariedalsskolan får sällan eller aldrig sådana möjligheter. Då det saknas strukturerad samverkan och alla lärare inte medverkar i gemensamma forum kring betyg- och bedömningsfrågor finns en risk att bedömningarna inte blir likvärdiga.

Alla elever har rätt att bli bedömda på samma grunder oavsett vilken skola de gått på eller vilka lärare som gjort bedömningarna. Det ligger i lärarens profession att bedöma var eleven befinner sig i relation till de nationella betygskriterierna och kriterierna för bedömning av kunskaper. Att lärare har en samsyn kring de kunskaper som är väsentliga i ett ämne är en utgångspunkt för ämnesdidaktiskt välgrundade val. Detta underlättar lärarnas möjlighet att tolka kunskapskraven i relation till respektive årskurs samt ämnets syfte och centrala innehåll. Det stärker även lärarnas samsyn kring hur underlag från bedömningssituationer kan utvärderas allsidigt vid betygssättningen. Likvärdigheten i detta arbete är viktig och då inte enbart i samband med betygssättning utan även vid bedömningar som lärarna behöver göra i icke-betygssättande årskurser.⁸

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger samtliga lärare förutsättningar att samverka i syfte att kalibrera och kvalitetssäkra sina omdömen och betyg. Detta bör ske med tydlig struktur för möten, innehåll och dokumentation. Arbetet behöver i första hand inrikta sig på att lärarna tillsammans tolkar betygskriterierna och kriterierna för bedömning av kunskaper i relation till respektive årskurs samt ämnets syfte och centrala innehåll. Det är också viktigt att samtliga lärare som undervisar eleverna på Mariedalsskolan är delaktiga och involverade i arbetet med att tolka betygskriterierna och kriterierna för bedömning av kunskaper. Lärarna

⁸ Skolverket (2022). *Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och bedömning*. Hämtad den 28 februari 2023 här: <https://www.skolverket.se/publikationsserier/allmanna-rad/2022/betyg-och-provning---kommentarer-till-skolverkets-allmanna-rad-om-betyg-och-provning>

behöver även ges möjlighet att samverka med lärare från andra skolor som har ansvar för samma årskurser som de själva.

Rektorn behöver se till att samtliga undervisande lärare har forum för betyg- och bedömningsfrågor på Mariedalsskolan. Det gäller även lärare som är ensamma i sitt ämne på skolan. Detta kan förslagsvis ske genom att skapa mötesplatser, såväl fysiska som digitala.

På Skolinspektionens vägnar

2023-04-24

X Matilda Yvede

Signerat av: Matilda Yvede

Arne Hellmark har varit föredragande i ärendet. I ärendets slutliga handläggning har utredare Fredrik Nellemo medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Fem lektionsobservationer.
- Två gruppintervjuer med elever.
- En gruppintervju med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor, vid besöket representerad av biträdande rektorn och vid tillfället tillika tillförordnad rektor. Dessutom deltog förvaltningsperson från aktuell förvaltning i intervjun.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt

lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten 9-10 och 16 november. Besöket genomfördes av Arne Hellmark och Fredrik Nellemo.

Mariedalsskolan är en grundskoleenhet i Lysekils kommun med cirka 300 elever i årskurs 1-6. Skolenheten leds av en rektor och en biträdande rektor.

Bilaga 3: Formulär för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den regelbundna kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?

- Utvecklingsområde 1: Rektorn behöver utveckla uppföljningen så att den omfattar hela verksamhetens resultat.

Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:

Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?

Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

• Utvecklingsområde 2: Rektorn behöver tillsammans med lärarna utveckla undervisningen så att eleverna får ta del av tydliga syften och mål med undervisningen.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
Utvecklingsområde 3: Rektorn behöver tillsammans med lärarna utveckla ett samlat arbete om förhållningssätt och strategier i arbetet med att skapa och upprätthålla studiero på Mariedalsskolan.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

Utvecklingsområde 4: Rektorn behöver skapa bättre förutsättningar för att lärarna ska kunna kvalitetssäkra sina omdömen och betyg.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
Utvecklingsområde 5:
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras: